

Vergaderjaar 1986–1987

19810

Wijziging van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 17 februari 1987

De vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ brengt van haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit.

1. Inleiding

De leden van de C.D.A.-fractie waren het eens met de conclusie van de minister dat artikel 2 eerste lid onder d van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945 door de aanduiding «Vrouwelijke werknemers» in strijd komt met het uitgangspunt der gelijke behandeling. Zij stemden derhalve in met de voorgestelde schrapping.

Deze leden hadden opgemerkt dat ook de aanduiding «private persoon» was vervangen door de aanduiding «natuurlijk persoon». Zij vroegen de minister of daarmee een materieel verschil werd boogd. Zij waren van mening dat met private personen niet-bedrijfsmatig-handelende personen werden bedoeld en zij wensten aan te tekenen dat met natuurlijke personen geenszins alleen niet-bedrijfsmatig-handelenden worden aangeduid. Op grond van deze analyse meenden de hier aan het woord zijnde C.D.A.-leden dat door de voorgestelde wetswijziging een andere, omvangrijker groep huishoudelijk personeel vrijgesteld zou worden van de bepalingen van het B.B.A. Zij vroegen de minister of deze analyse juist was. Indien dat het geval was, wensten deze leden een nadere toelichting van deze keuze.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met instemming kennis genomen van het voorstel het schrappen van het huidige artikel 6 tweede lid sub d.

Deze leden vroegen het kabinet waarom van de onderhavige wijziging geen gebruik is gemaakt om enkele andere bepalingen uit het Besluit, die hun betekenis hebben verloren, te schrappen. Zij wezen in dit verband met name op artikel 6, de leden 2 (sub c) en 3.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met belangstelling en instemming kennis genomen van het onderhavige wetsvoorstel.

Deze leden waren van mening dat met de regering een nadere gedachtenwisseling nodig was m.b.t. een herziening van het ontslagrecht.

¹ Samenstelling:

Leden: Nypels (D66), Weijers (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), voorzitter, Beckers-de Bruijn (PPR), Spieker (PvdA), Moor (PvdA), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), ondervoorzitter, Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Groenman (D66), Oomen-Ruijten (CDA), Ter Veld (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Dales (PvdA), Linschoten (VVD), Alders (PvdA), Kamp (VVD), Nijhuis (VVD), Leijne (PvdA), Doelman-Pel (CDA), G. Terpstra (CDA), De Leeuw (CDA), Biesheuvel (CDA).
Plv. leden: Tommel (D66), Wolters (CDA), B. de Vries (CDA), Van Es (PSP), Worrell (PvdA), Kok (PvdA), Van Iersel (CDA), Korthals (VVD), Engwirda (D66), Van Noord (CDA), Van der Vlies (SGP), Melkert (PvdA), Van Gelder (PvdA), De Grave (VVD), Wöltgens (PvdA), Franssen (VVD), Schutte (GPV), Knol (PvdA), Paulis (CDA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Tuinstra (CDA), Leerling (RPF).

Te gelegener tijd zullen de leden daarop terugkomen. De leden van de V.V.D.-fractie delen de opvatting van de regering dat de voorgestelde wijzigingen op korte termijn hun beslag dienen te krijgen.

De leden van de D66-fractie konden de drie doelstellingen van het wetsvoorstel, n.l. het wegnemen van het discriminerende karakter in de ontslagbepaling door vrouwelijk huishoudelijk personeel, het voorkomen van zinloze ontslagprocedures bij faillissementen en de aanpassing van de taak van de arbeidsinspectie uit doelmatigheidsoverweging, in het algemeen onderschrijven. Dat neemt echter niet weg, dat er bij deze leden een aantal bedenkingen bestonden tegen de wijze waarop deze in het wetsvoorstel m.b.t. huishoudelijk personeel wordt uitgewerkt.

De leden van de S.G.P.-fractie hadden met gemengde gevoelens van het wetsvoorstel kennis genomen. Hun was de urgentie van de voorgestelde wijzigingen, met name van artikel 2, eerste lid, onderdeel d, in het licht van de voorgenomen algemene herziening van het ontslagrecht, niet duidelijk geworden. Wat is overigens de stand van zaken met betrekking tot het voornemen tot algemene herziening van het ontslagrecht?

Deze leden was evenmin duidelijk geworden in welke zin ten aanzien van het betrekken van huishoudelijk personeel sprake is van discriminatie. Welke lading heeft in dit geval het woord discriminatie?

Voorts vroegen deze leden naar de reden die destijds heeft gegolden om het huishoudelijk personeel niet onder het BBA te betrekken. Is de waarde van het toentertijd gehanteerde argument vervallen en zo ja, waarom?

Het lid van de G.P.V.-fractie stemde in met het voorstel de ontslagbescherming ook voor vrouwelijk huishoudelijk personeel te laten gelden. Dat aan die ontslagbescherming een grens moet worden gesteld, om praktische redenen, is alleszins redelijk. Wel rees de vraag of die grens hier beter in uren dan in dagen aangegeven zou kunnen worden. Als iemand drie hele dagen werkt, 24 uur, dan is dat toch ook een redelijk «vaste» betrekking. De grens is dan vrij hoog. Daarom vroeg dit lid of een grens van tussen de 12 tot 16 uur niet meer wenselijk was.

Het lid van de R.P.F.-fractie had met belangstelling van de inhoud van het wetsvoorstel kennisgenomen. Hij verklaarde in algemene zin met de strekking ervan te kunnen instemmen.

Wat is de reden, zo vroeg dit lid, dat het ontslagrecht juist nu op onderdelen zou moeten gewijzigd? Wat is de directe aanleiding tot dit wetsvoorstel? Welke dringende redenen zijn er, die het wenselijk maken dat de onderhavige wijzigingen niet eerst in de komende algehele herziening van het ontslagrecht meegenomen kunnen worden? De termijn bij voorbeeld waarbinnen de strijdigheid van artikel twee, eerste lid onder d van het BBA met de richtlijn van de Raad van de EG van 9 februari 1976 diende te worden opgeheven, is immers toch reeds lang overschreden.

2. Huishoudelijk personeel

De leden van de P.v.d.A.-fractie was het opgevallen dat het toepassen van de EG-richtlijn inzake gelijke behandeling van mannen en vrouwen voor het huidige en vorige kabinet vaak betekent dat in plaats van dat vrouwen er rechten bij krijgen die van mannen worden afgepakt. Zij vroegen zich af of deze manier van handelen in overeenstemming is met de geest van betreffende EG-richtlijn.

Deze leden vernamen graag hoeveel mannen en vrouwen meer, resp. minder dan 2 dagen in één huishouding werkzaam zijn. Voorts wilden zij weten of zich in het recente verleden problemen hebben voorgedaan ten

aanzien van de verlening van ontslagvergunningen voor de onderhavige categorie, voorzover artikel 6 BBA op hen van toepassing is.

Beschikt het kabinet over gegevens met betrekking tot de vraag hoeveel mensen hun beroep maken van het verrichten van huishoudelijke arbeid in meer dan één huishouden?

Vervolgens vroegen zij of het kabinet kan aangeven hoeveel personen in de onderhavige groep vrijwillig verzekerd zijn tegen de gevolgen van werkloosheid, ziekte en arbeidsongeschiktheid, en hoe voor deze gevallen de onvrijwilligheid van de werkloosheid door de bedrijfsvereniging pleegt te worden vastgesteld, indien het BBA niet van toepassing is en er dus geen mogelijkheid tot het maken van (pro forma) bezwaren bij de directeur GAB bestaat.

Tenslotte vroegen deze leden een nadere onderbouwing van het voorstel om de ontslagbescherming te handhaven indien iemand drie of meer dagen in één huishouding werkt. Zij vroegen zich met name af of een ureneis niet voor de hand liggender zou zijn. Het kwam deze leden enigszins merkwaardig voor dat iemand die gedurende 3 dagen per week enkele uren per dag in één huishouding werkt wel ontslagbescherming geniet, doch iemand die gedurende twee dagen per week 8 uur per dag werkt niet. Zij verzochten het kabinet de relatie met de sociale verzekeringswetgeving hierbij nader uit te werken.

De leden van de D66-fractie waren met het kabinet van mening, dat geen redelijke grond aangevoerd kan worden voor het uitzonderen van vrouwelijk huishoudelijk personeel van de ontslagbescherming volgens het BBA en dat gezien het discriminerende karakter en strijd met de EG richtlijn van 9 februari 1976 aanpassing van het betrokken artikellid noodzakelijk was. Naar de opvatting van de leden van de D66-fractie had de voorgestelde wijziging van het betrokken artikellid echter niet het gewenste resultaat, en wel om de volgende redenen. In de praktijk verandert de voorgestelde wijziging, de rechtspositie van de betrokken beroepsgroep nauwelijks, daar het bijna niet voorkomt, dat huishoudelijk personeel voor 3 of meer dagen per week werkzaam is. Met andere woorden de groep vrouwen, die volgens het huidige artikel 2 eerste lid, d de ontslagbescherming van artikel 6 BBA mist zal grotendeels dezelfde blijven. In het kader van gelijke behandeling van mannen en vrouwen levert de voorgestelde wijziging bovendien weinig op, gezien het feit dat huishoudelijk werk vrijwel uitsluitend door vrouwelijke werknemers wordt verricht.

De wijziging, zoals door het kabinet voorgesteld houdt derhalve indirect onderscheid tussen mannen en vrouwen in stand. Bovendien past de voorgestelde wijziging niet in het door de D66-fractie voorgestane beleid om de rechtspositie van deeltijdwerkers gelijk te schakelen met voltijdwerkers en de algemene beleidslijn in het arbeidsrecht geen uitzonderingen voor bepaalde categorieën te maken.

De D66-fractie drong er bij de regering dan ook op aan een verbetering van de rechtspositie van de betrokken groep vrouwen te bewerkstelligen door het in zijn geheel opheffen van de uitzonderingsbepaling artikel 2, eerste lid, onderdeel d.

De leden van de P.P.R.-fractie merkten op dat ogenschijnlijk het kabinet een forse stap voorwaarts heeft gezet op de weg naar gelijke behandeling van vrouwen en mannen.

Ogenschijnlijk, omdat zij sterk betwijfelden of de wijziging van artikel 2, eerste lid, onderdeel d veel praktische gevolgen zal hebben. De voorgestelde wijziging houdt namelijk uitsluitend in dat die vrouwen, die doorgaans op drie of méér dan drie dagen per week huishoudelijke arbeid verrichten, nu wel onder de ontslagbescherming van het BBA vallen. Het overgrote deel van de huishoudelijke arbeid zal echter op minder dan drie dagen per week gebeuren. Voor deze groep vrouwen verandert er echter

niets, sterker nog, zij krijgen van het kabinet te horen dat zij nu niet meer gediscrimineerd worden, omdat de uitzonderingsbepaling nu ook voor mannen geldt. De aan het woord zijnde leden verzochten het kabinet dan ook nader uit te leggen hoe het wijzigingsvoorstel zich verhoudt tot het verbod, op grond van de EG-richtlijnen, om indirect te discrimineren. Hoeveel mannen, denkt het kabinet, verrichten huishoudelijke arbeid in een ander huishouden ten opzichte van het aantal vrouwen? Misschien is dit in het algemeen niet gemakkelijk na te gaan, maar het kabinet zal ongetwijfeld inzicht hebben in het aantal mannelijke en vrouwelijke alpha-hulpen. Kunnen zij de Kamer van dit inzicht deelgenoot maken?

Het verbaasde de leden van de P.P.R. dat een kabinet, dat zich voor een groot deel van haar thuiszorg voor bejaarden verlaat op alpha-hulpen, en dat zeer regelmatig wijst op het belang voor de werkgelegenheid van deeltijdarbeid, zich zo weinig aan de rechtspositie en de sociale verzekeringspositie van een grote groep vrouwen gelegen laat liggen.

Reeds bij de behandeling van de stelselherziening Sociale Zekerheid hadden de leden van de P.P.R. aangedrongen op een onderbouwde argumentatie voor de discriminatie van huishoudelijk personeel, maar deze leden hebben tot nu toe moeten constateren dat een aanvaardbare onderbouwing niet is gegeven, ook niet in dit wetsvoorstel.

Is het kabinet nu in staat en bereid de voorgestelde indirecte discriminatie van vrouwen te onderbouwen, zo wilden de leden van de P.P.R. weten.

Het lid van R.P.F.-fractie kon instemmen met het principe dat vrouwelijke werknemers terzake van de ontslagbescherming onder gelijke bepalingen dienen te vallen als mannelijke werknemers. De voorgestelde wijziging terzake houdt in, zo constateerde dit lid, dat al het huishoudelijk personeel, hetzij mannelijk, hetzij vrouwelijk uitgezonderd wordt van de door het BBA 1945 geboden ontslagbescherming indien zij als regel minder dan drie dagen per week werken. Het R.P.F.-fractielid vroeg zich af wat in dit geval onder drie dagen moet worden verstaan. Staat dit gelijk aan 24 uur? Wat is de reden dan de bewindslieden niet uitgaan van een bepaald aantal uren per week? Het is immers gebruikelijk, dat de omvang van een arbeidsverhouding uitgedrukt wordt in het aantal gewerkte uren per week. Staan de bedoelde drie dagen niet gelijk aan 24 uur dan kan er ongelijkheid ontstaan tussen degene die bij voorbeeld vier dagen per week een beperkt aantal uren werkt en degene die twee dagen per week de gehele dag werkt. Het hier aan het woord zijnde lid stelde een toelichting op prijs.

3. Faillissement

De leden van de C.D.A.-fractie stemden in met de opmerking dat de directeur van het GAB in het algemeen als taak bij het al dan niet verlenen van een ontslagvergunning vooral de belangen van de bij de arbeidsverhouding betrokken partijen af te wegen heeft en dat deze belangenafweging niet past in het geval van faillissement. Het is daarom dan ook zo dat de directeur zich wat die afweging betreft in de regel voegt naar het oordeel van de curator en slechts marginaal toetst. Deze leden vroegen de minister echter of de resterende rol van de directeur voor wat betreft het aspect van de selectie door de curator van de individuele werknemers die deze voornemens is te ontslaan niet als waardevol moet worden beoordeeld. Zij vroegen de minister om aan te geven welke middelen de werknemers na afschaffing van de GAB-toets ten dienste blijven staan om zich te verzetten tegen een ontslag in geval van een faillissement. Wordt het door de curator gegeven ontslag bij voorbeeld van rechtswege vernietigd als naderhand in een verzetprocedure het faillissement als frauduleus wordt gekwalificeerd?

Op welke wijze kan de voor ontslag geselecteerde werknemer van een failliet waarvan de curator het bedrijf overeenkomstig artikel 98 Fw. geheel of gedeeltelijk voortzet, bezwaar maken tegen zijn selectie?

De leden van de P.v.d.A.-fractie meenden dat de rol van de directeur GAB bij ontslagzaken in een faillissement niet te verwaarlozen is. Weliswaar dient hij een andere belangenafweging te maken dan buiten een faillissement, maar ook in die afweging spelen de belangen van werknemers een rol, terwijl van een automatisme bij de vergunningverlening, zoals het kabinet lijkt te suggereren, naar het oordeel van deze leden geen sprake is. Zij onderschreven de opstelling van dat deel van de Sociaal Economische Raad, dat van mening is dat de ontslagtoets een waarborg inhoudt voor de door curator in acht te nemen zorgvuldigheid.

Voorts meenden zij dat tijdsdruk bij een eventuele overname door derden van een in faillissement verkerend bedrijf geen argument is om de bemoeienis van het GAB te doen vervallen, aangezien de praktijk bewezen heeft dat, indien zulks noodzakelijk is, de directeur van een GAB op zeer korte termijn tot een beslissing kan komen.

Voorts wezen deze leden erop dat in geval van collectief ontslag in een situatie van faillissement de regels van artikel 6 Wet Melding Collectief Ontslag niet gelden, waardoor bij het vervallen van de huidige regeling van artikel 6 BBA voor de betrokken werknemers geen enkele ontslagbescherming meer zou gelden. Deze leden wezen in dit verband op het pre-advies van mr. W. M. Levelt-Overmars voor de Nederlandse Juristenvereniging (1986). Gaarne vernamen zij de opvatting van het kabinet over het aldaar gestelde ten aanzien van de verhouding tussen artikel 6 van de Wet Melding Collectief Ontslag, de EG-richtlijn 75/129 en het onderhavige wijzigingsvoorstel.

De leden van de D66-fractie konden de wens van het kabinet onnodige administratieve belasting van de GAB's weg te nemen onderschrijven. Vanuit het oogpunt van de bestaande praktijk, van toestemming van de directeur van het G.A.B. bij ontslagaanvragen bij faillissementen, in het licht van het arrest van de H.R. van 5 december 1975, stemde de D66-fractie in met het betrokken voorstel, ontslagaanvragen bij faillissementen van het toestemmingsvereiste te onttrekken. De leden van de D66-fractie waren het echter eens met het gestelde in de brief van de FNV van 5 februari 1987, dat er een sluitende regeling moest komen voor overleg met de vakbonden naar analogie van de Wet Melding Collectief Ontslag. De leden van de D66-fractie zouden gaarne zien dat het kabinet in verband hiermee tot een nadere regeling komt.

Met de voorgestelde wijziging van artikel 6, tweede lid, onderdeel d, konden de leden van de S.G.P.-fractie zich verenigen. Zij vroegen wel of er een relatie bestaat tussen dit voorstel en de problematiek van artikel 1639aa BW en indien deze mocht bestaan of de bewindslieden deze relatie nader willen definiëren.

De leden van de fractie van de P.P.R. wilden weten waarom het kabinet reeds nu, vóórdat de SER hierover advies heeft uitgebracht, artikel 6 van het BBA wil wijzigen. Zij waren van mening dat deze procedure iedere discussie over de wenselijkheid van het al dan niet handhaven van dit artikel onmogelijk maakt.

Het voorstel om de preventieve ontslagtoetsing in geval van faillissement op te heffen riep de vraag op bij het lid van de G.P.V.-fractie naar de effecten van dat voorstel. Weliswaar wijkt de directeur GAB vrijwel nooit af van het ontslagvoorstel van de curator, maar ligt het niet voor de hand te veronderstellen dat dit juist wordt veroorzaakt door het bestaan van die preventieve toetsing? Een curator zou daarom met de grootst mogelijke zorgvuldigheid een ontslagaanvraag voorbereiden. De vraag rijst of het vervallen van die preventieve toetsing geen afbreuk zal gaan doen aan die zorgvuldigheid.

Het lid van de R.P.F.-fractie stelde dat in de literatuur wordt aangenomen dat in een (beperkt) aantal gevallen de directeur van het GAB een zekere beleidsvrijheid behoudt, namelijk indien juist de werknemer A voor ontslag wordt voorgedragen. Hierbij kan de directeur van het GAB de billijkheid van juist dit ontslag toetsen, zo stelde het hier aan het woord zijnde lid. Hij vernam graag de visie van de bewindslieden met betrekking tot deze zienswijze.

Ook vroeg hij zich af of het dereguleringsstreven de enige reden is, deze bepaling te schrappen. Of houdt een en ander verband met het vergemakkelijken van voortzetting van failliete ondernemingen? Op welke wijze, vroeg het R.P.F.-fractielid, kan de ontslagen werknemer in het geweer komen tegen een door de curator betrachtte onzorgvuldigheid. Houdt de thans nog van kracht zijnde bepaling uit het BBA een aanzienlijke belasting van de directeur in?

4. Taak van de arbeidsinspectie

Met betrekking tot de aangepaste regeling tot raadpleging van de Arbeidsinspectie stemden de leden van de C.D.A.-fractie in. Zij zagen daarin een opzet tot doelmatig functioneren.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden instemmen met het voorstel om de rol van de arbeidsinspectie te beperken tot die gevallen waarin het ontslag verband houdt met de arbeidsomstandigheden. Zij vroegen zich evenwel af of de door het kabinet voorgestelde redactie van artikel 6 lid 4 de meest wenselijke is. Immers de term «de ontslagredenen» zou kunnen worden geïnterpreteerd als «de door de werkgever opgegeven reden van ontslag», terwijl naar het oordeel van deze leden alle, zowel door werkgever als werknemer, verstrekte gegevens ten aanzien van het voorgenomen ontslag in de beschouwingen zouden moeten worden betrokken, bij de beantwoording van de vraag of het verslag verband houdt met de arbeidsomstandigheden. Zij vernamen daarom graag de mening van het kabinet over de door de FNV gedane suggesties om de term «de ontslagredenen» te vervangen door «de voorgenomen beëindiging van de arbeidsverhouding».

Ook met het voorstel de bijdrage van de arbeidsinspectie aan de besluitvorming van de directeur van het GAB in ontslagzaken te beperken stemden de leden van de D66-fractie in. Kennis genomen hebbende van eerder genoemde brief van de FNV vroegen de leden zich echter af of het kabinet het gewenst zou vinden als het woord «ontslagredenen» in het voorgestelde gewijzigde vierde lid van artikel 6 BBA, gewijzigd zou worden in «de voorgenomen beëindiging van de arbeidsverhouding».

Het lid van de R.P.F.-fractie kan zich verenigen met de voorgestelde beperking van de taak van de arbeidsinspectie. De argumentatie van het kabinet hiervoor leek hem in dit stadium voldoende.

De voorzitter van de commissie,
Kraaijeveld-Wouters

De griffier voor dit verslag,
Coenen